

Coses de la vida

SOCIETAT

Iniciativa per a la conservació del patrimoni

FERRAN NADEU

Patrimoni fràgil ▶ La comissionada per a Sistemes d'Informació i Documentació de la UB, Carina Rey, fulleja un exemplar antic a l'àrea de reserva de la biblioteca.

Incunables busquen mecenes

La UB inicia una campanya de patrocini per preservar el seu fons de 153.000 llibres històrics

La tisorada del 30% de la Generalitat obliga la universitat a recórrer al finançament privat

MARÍA JESÚS IBÁÑEZ
BARCELONA

Entre les fileres d'estudiants que preparen treballs en tauletes i ordinadors portàtils, entre joves guarits amb auriculars aparatosos que llegeixen volums de saberuts i entre llargues taules sobre les quals reposen telèfons d'última generació, una portella condueix a una de les millors col·leccions de manuscrits i incunables d'Espanya. Amb més de 3.100 exemplars (als quals s'han d'afegir 150.000 volums impresos des del segle XVI fins al 1820), la biblioteca de reserva de la **Universitat de Barcelona (UB)** conserva, en metres i metres de prestatgeries i vitri-

nes, petits diamants en brut com la *Crònica del Rei Jaume I*, datada el 1343; un exemplar de *De Oratore*, de Ciceró, imprès el 1465 –tot just 10 anys després de la invenció de la impremta–, o una primera edició del *Diàleg sobre els dos màxims sistemes del món*, de Galileu Galilei.

«Algunes són peces úniques en el món», assegura, sense dissimular un cert orgull, l'actual responsable del fons, Carina Rey, comissionada per a Sistemes d'Informació i Comunicació de la UB. «El problema és que és un fons que necessita moltíssima dedicació i s'ha d'anar invertint sempre en el seu manteniment, perquè és molt sensible a la humitat, als fongs i als petits in-

sectes del paper», afegeix Rey.

Si ja en èpoques de bonança econòmica això resulta costós, actualment, amb les retallades que estan patint les universitats (l'aportació de la Generalitat ha caigut més d'un 30% des del 2011), la situació és gairebé insostenible. Per això, la biblioteca de manuscrits i incunables de la UB ha posat en marxa una campanya a la recerca de mecenes, padrins que aportin fons per netejar, restaurar, enquadrar i digitalitzar aquests llibres.

UN PRIMER CENTENAR // El propòsit de la universitat és que, en una primera fase («que estarà oberta fins a l'estiu que ve», assenyalava la comissio-

Humitats, fongs i els insectes del paper afecten manuscrits únics i obres anteriors al segle XVI

nada), es rehabilitin al voltant d'un centenar d'exemplars. Els treballs els portarà a terme un equip propi de la UB i el cost per exemplar pot oscil·lar entre els 500 i els 2.000 euros. «Depèn de l'estat de conservació en què es trobi cada un», indica la responsable de la xarxa de biblioteques de la universitat. Si la inicia-

tiva té una bona acollida, se seleccionarà una segona remesa de llibres.

L'apadrinament del patrimoni històric de la biblioteca és una de les primeres accions que llança la universitat barcelonina en el marc d'una campanya iniciada aquest 2013 per trobar fórmules que li permetin ampliar les seves fonts de finançament. «No pot ser que la ràtio entre aportacions públiques i aportacions privades sigui la que és ara. Només un 3% del pressupost de la UB procedeix actualment de mans privades, quan hi ha universitats europees que estan en el 30%», afirma el rector, Dídac Ramí.

Això no significa, aclareix Ramí-

rez, que els fons privats hagin d'ajudar a finançar serveis que s'han vist afectats per les retallades públiques. «Es tracta d'una qüestió més a llarg termini, de crear una cultura del mecenatge que a Espanya gairebé no existeix», remarca el rector.

DONACIÓ // Els mecenes, que poden fer les seves aportacions a títol individual o col·lectiu, rebran a canvi de la seva donació una còpia digital de l'obra que han apadrinat i el seu nom (o el de la persona que desitgin) apareixerà, si ho autoritzen, a la fitxa del catàleg corresponent a aquella peça. A més a més, se'ls oferirà un certificat perquè puguin beneficiar-se d'una deducció fiscal. «Estem estudiant la viabilitat d'oferir-los també un facsimil de l'exem-

El gruix del fons procedeix de 23 convents que van ser desamortitzats a partir del 1836 a Barcelona

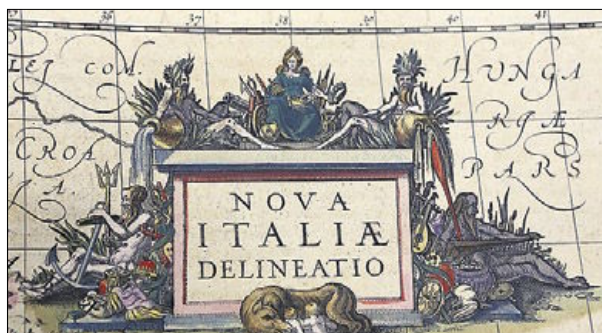
plar apadrinat, però encara no hi ha res decidit», assenyala Rey.

En conjunt, la biblioteca de reserva de la UB constitueix un patrimoni cultural que tots els experts coincideixen a descriure com d'altíssima qualitat. El fons s'ha anat formant gràcies a les donacions dels particulars, a les adquisicions pròpies, a la incorporació dels fons d'entitats ja desaparegudes, com la Universitat de Cervera, i sobretot gràcies a la desamortització eclesiàstica, que a partir de 1836 va permetre reunir en una sola col·lecció les biblioteques de 23 convents i col·legis religiosos de la ciutat de Barcelona. ≡

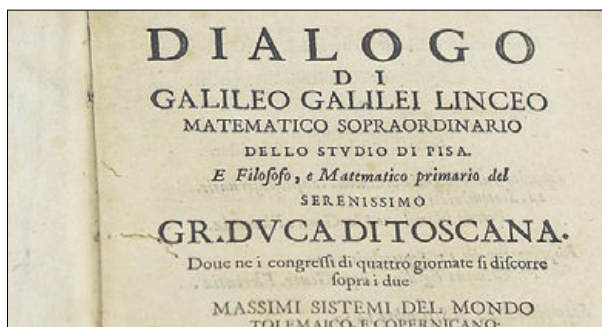
Vegeu el vídeo d'aquesta notícia amb el mòbil o a e-periodico.cat

Núñez de Coria ► Compendi sanitari sobre aliments i higiene, publicat el 1572. Necessita una restauració completa.

Willem Blaeu ► Atlas il·luminat del segle XVI, del convent de Sant Josep de BCN, afectat pel corc. Necessita neteja en sec.

Galileu Galilei ► Primera edició en italià del 'Diàleg sobre els dos sistemes del món' de 1632. Afectat per la humitat.

Bíblies, llibres de viatges i atles

Els interessats a apadrinar un exemplar poden fer aportacions a partir de 50 euros

M. J. I.
BARCELONA

No fa falta que sigueu milionaris amb inquietuds filantròpiques, ni tampoc bibliòfils perquè us pugueu convertir en padrins d'un manuscrit. O d'un incunable –llibre imprès entre els anys 1455 i 1501–, o d'un exemplar del segle XVI... Només cal que aporteu una certa quantia econòmica (el mínim és de 50 euros) perquè el vostre nom figuri, si ho voleu, al costat d'alguna de les petites obres d'art que atresora la **Universitat de Barcelona (UB)** a la seva biblioteca de reserva. La peça que hàgiu triat podrà, amb la vostra contribució, començar a ser restaurada i digitalitzada.

Més que per l'estat de conservació en què estigui o per l'antiguitat que pugui tenir, el criteri que ha aplicat el servei de biblioteques –o Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI)– per escollir el primer centenar de títols candidats a l'apadrinament ha estat el de la varietat dels fons. Així entre la llista d'aspirants hi ha des de bíblies, devocionaris (com el de mossèn Francesc Eiximenis, de principis del segle XV) i un saltiri fins a atles il·luminats, tractats de física, de cuina i d'història i alguna novella (com una edició del 1617 de *Los Trabajos de Persiles y Sigismunda* de Miguel de Cervantes).

«Es tracta d'oferir un ventall am-

pli d'opcions, perquè cada padri tingui on triar segons els seus gustos o aficions», explica Carina Rey, responsable del servei, que ja ha començat a rebre les primeres donacions. Tot i que la majoria dels llibres del fons universitari procedeixen de convents i col·legis religiosos, a la biblioteca «hi ha exemplars en hebreu i en àrab, guies de viatges, tractats de botànica, de medicina, d'astronomia, d'escacs i fins i tot un manual d'esgrima», assenyala.

Entre els títols candidats també hi ha un 'cervantes' i un devocionari de Francesc Eiximenis

Tots ells busquen mecenes, si pot ser, per a abans de l'estiu que ve, «un termini que es considera assumible, malgrat que la restauració és un treball totalment artesà i que es realitza en tallers propis», afegeix Rey.

«La intenció final de la campanya és que aquest patrimoni que, en definitiva, és un patrimoni de tots, pugui ser digitalitzat i després es pugui consultar per internet», indica la comissionada per a Sistemes d'Informació i Comunicació de la UB. ≡